ORKESTER in SKUPINE GLASBIL

Ali veš kaj je orkester? Katera glasbila igrajo v orkestru?

Ali si že poslušal orkester v živo? Ali ti je všeč takšna glasba?

Glasbena pravljica: Peter in volk

Spomnimo se 3. razreda in prisluhnimo **glasbeni pravljici Peter in volk.**

Najprej poslušaj pravljico o Petru in volku.

https://www.youtube.com/watch?v=6csMTFzBqAU

Oglej si še glasbeno predstavo na odru z naslovom Peter in volk.

Pozorno prisluhni in poskusi se spomniti, katera glasbila predstavljajo živali.

https://www.youtube.com/watch?v=XBIOM8lH1Rc

Če si pozabil, si poglej na naslednji strani.

Petra predstavljajo godala.

V zgodbi nastopajo tudi tolkala.
Lovce predstavljajo TIMPANI.

V zgodbi nastopajo tudi trobila:
Volka predstavlja ROG.

V zgodbi nastopajo 4 pihala:

Ptičko predstavlja FLAVTA.

Dedka predstavlja FAGOT.

Mačko predstavlja KLARINET.

Račko predstavlja OBOA.

Ali se spomniš, kako se pravljica konča?

KAJ JE ORKESTER?

A veš iz katere risanke je ta skladba?

Orkester je glasbeni sestav, kjer igrajo različne skupine glasbil.

Skupine glasbil so :

- **godala,**
- **pihala,**
- **trobila,**
- **tolkala,**
- **brenkala (harfa),**
- **glasbila s tipkami (klavir).**

POSLUŠAJ

https://www.youtube.com/watch?v=kYrUWfLlYI0

Največji orkester je SIMFONIČNI ORKESTER.

Še nekaj posebnosti:

- Violine so razdeljene na **prvo in drugo** violino. Vseh skupaj jih je 30.

- V Sloveniji poznamo veliko simfoničnih orkestrov, na primer Orkester **slovenske filharmonije** in **Orkester RTV Slovenija**

Kako je razporejen orkester?

Okrog **dirigenta** so razporejena godala: violine na levi, viole na sredini, violončelo na desni strani, za njimi kontrabasi.

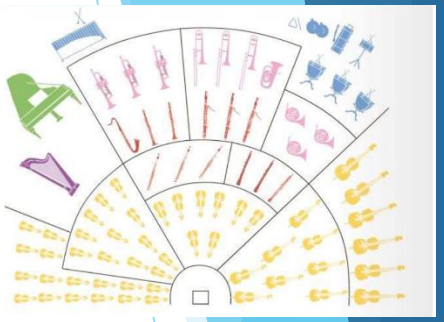

Na sredini za godali so razvrščena pihala: flavte, klarineti, oboe, fagoti ...

Za pihali so razvrščena **trobila**: trobente, pozavne, tuba in rogovi.

Daleč zadaj je prostor za tolkala: pavke (timpani), metalofon, triangel ...

Na naši levi strani je prostor za občasne goste: klavir in harfo. Harfa sodi med brenkala, klavir pa med glasbila s tipkami.

Oglej si naslednjo stran.

Kdo je dirigent? Dirigent je glasbenik, ki s kretnjami vodi ORKESTER ali ZBOR. Dirigira z dirigentsko paličico. Pred seboj ima notni zapis vseh glasov oz. instrumentov glasbe, ki jo izvaja orkester.
S svojimi gibi označuje HITROST igranja, ritem in dinamiko.

V orkestru so GLASBILA razporejena takole:

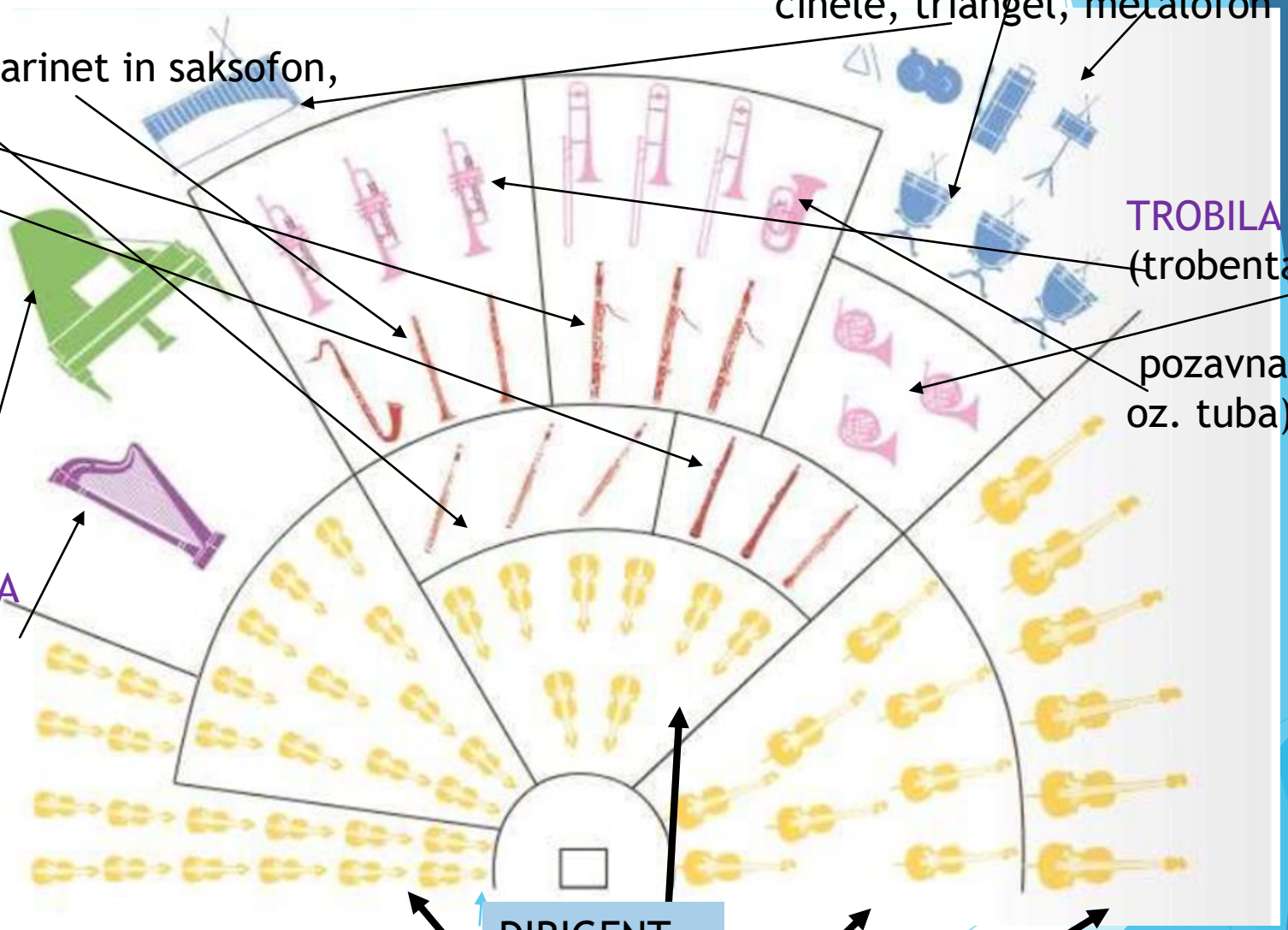

TOLKALA (timpani(pavke), bobni, činele, triangel, metalofon

PIHALA
(flavta, klarinet in saksofon, fagot, oboa)

TROBILA
(trobenta, rog, pozavna in bas oz. tuba)

GLASBILA S TIPKAMI
(klavir)

BRANKALA
(harfa)

DIRIGENT

GODALA (violine (1. in 2. violina, viola, violončelo, kontrabas)

Poseben IZZIV:

Doma si lahko pripraviš orkester s pomočjo svojih igrač. Igračke razvrsti v **orkester.**

Lahko jim dodaš listke z napisi: **godala, pihala, trobila in tolkala**. Občasno je vključen **klavir ali harfa**.

Sam prevzemi vlogo DIRIGENTA in vodi svoj orkester ob glasbenem posnetku.

POSLUŠAJ

https://www.youtube.com/watch?v=aU-ka1Z5Koc

KONCERTNI BONTON

Ali poznamo pravila obnašanja na koncertu ?

1. Za koncert se primerno oblečemo in obujemo (športna oprema ni primerna za koncert v dvorani).
2. Na koncert pridemo pravočasno. Če zamudimo, vstopimo v dvorano med pavzo, ploskanjem ali počakamo do odmora.
3. Med koncertom ne motimo nastopajočih s klepetom, smehom ali s kakšnim ropotanjem.
4. Med koncertom ne zapuščamo dvorane.
5. Vse elektronske naprave (telefone, fotoaparate…) izključimo ali jih pustimo doma.
6. Med pavzami ne ploskamo, saj s tem motimo nastopajoče. Po navadi počakamo, da se nastopajoči priklonijo.
7. Ob koncu koncerta vse nastopajoče nagradimo z aplavzom.

KONCERTNI BONTON:

PRIMERNO SE OBLEČEMO IN UREDIMO

NA KONCERT NE ZAMUJAMO

UGASNEMO MOBILNE TELEFONE

MIRNO IN TIHO POSLUŠAMO

KONCERTA NE ZAPUŠČAMO PREDČASNO

NASTOPAJOČE NAGRADIMO S PLOSKANJEM

60 LET

GLASBENA ŠOLA ORMOŽ

Avtorica slik:
LINA ŠNAJDER

Še enkrat si oglej koncertni bonton. Ali si si zapomnil vsa pravila? Poskusi jih še enkrat prebrati s pomočjo sličic.

SKUPINE GLASBIL

V ORKESTRU nastopajo torej glasbeniki, ki igrajo različna glasbila.

Pa spoznajmo **SKUPINE GLASBIL.**

Zaigrajmo na različna glasbila…

GODALA

Godala so strunska glasbila. To pomeni, da daje zvok ena ali več napetih strun.

VIOLINA

VIOLA

Godala so violina, viola, violončelo in kontrabas.

VIOLONČELO

KONTRABAS

Pri godalih z nihanjem strune nastaja zvok.

Godala proizvajajo zvok z lokom, s katerim godemo po strunah. Po tem so dobila GODALA tudi ime.

Violina lahko doseže višji zvok, kontrabas pa dosega zelo nizke tone.

PIHALA

SAKSOFON

Pihala so glasbila, ki ustvarjajo zvok tako, da glasbenik pihne zrak v ustnik.

Po takšnem igranju so pihala dobila tudi ime.

Ko pihnemo v ustnik, s tem zračni steber v notranjosti pihala zaniha. Če je frekvenca nihanja enakomerna, zaslišimo lep ton.

FAGOT

KLARINET

OBOA

PIHALA so flavta (kljunasta, prečna) klarinet, oboa, fagot.

PREČNA FLAVTA

KLJUNASTA FLAVTA

TROBILA

TROBENTA

Trobila so cevasta glasbila, ki proizvajajo zvok tako, da glasbenik s pihanjem zraka povzroči vibracijo ustrezno napetih ustnic, ki se v glasbilu pretvori v zvok.

Od pihal se razlikujejo po tem, da imajo pihala ravno in pogosto leseno cev, **trobila pa imajo okroglasto zavito kovinsko cilindrično cev**, ki se na koncu razširi.

TROBILA so trobenta, pozavna, rog, bas oz. tuba.

POZAVNA

BAS ali TUBA

ROG

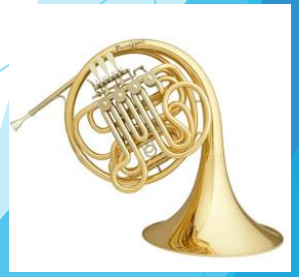

TOLKALA

TAMBURIN

METALOFON

ČINELE

TRIANGEL

Tolkala so glasbila, na katera igramo tako, da z roko ali s tolkalci udarjamo nanje.

Višina tona je odvisna od **velikosti glasbila oz. opne.**

PALČKE

VELIK BOBEN

V primerjavi z ostalimi instrumenti, najdemo pri tolkalih največ različnih vrst instrumentov.

TOLKALA so bobni (velik, mali), timpani (pavke), palčke, tamburin, činele in triangel, metalofon, ksilofon…

TIMPANI- PAVKE

ZVONČKI

KSILOFON

GLASBILA S TIPKAMI

KLAVIRSKA HARMONIKA

DIATONIČNA HARMONIKA

Glasbila s tipkami so tista, ki imajo klaviaturo, po kateri glasbenik igra s pritiski prstov.

V ORKESTRU se pojavita le KLAVIR in SINTETIZATOR. Občasno lahko tudi harmonika.

KLAVIR

GLASBILA S TIPKAMI SO harmonika, (diatonična, klavirska) klavir (pianino, koncertni), orgle, sintetizator

ORGLE

SINTETIZATOR

BRENKALA

KITARA

Za brenkala je značilno, da imajo strune, na katere brenkamo. Sodijo torej med strunske inštrumente.

CITRE

BRENKALA so harfa, kitara, citre, mandolina…

MANDOLINA

HARFA

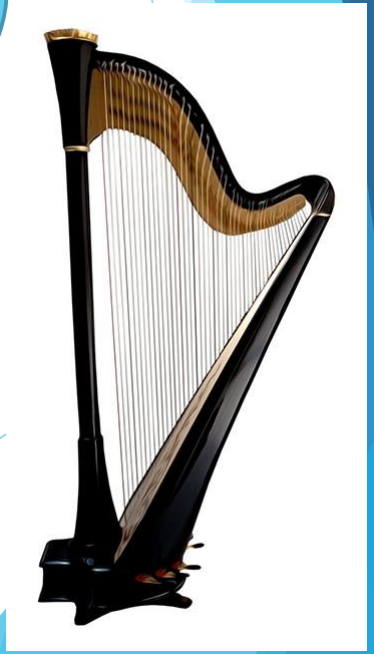

<u>V ORKESTRU se pojavi le harfa.</u>

Harfa je prastaro strunsko glasbilo, ki ima od 45 do 47 strun, trikotni trup in pedala.

Zapis v zvezek

ORKESTER, GLASBILA

Orkester vodi DIRIGENT.

Največji orkester je **SIMFONIČNI ORKESTER.**

Orkester je glasbeni sestav, kjer igrajo različne skupine glasbil.

Glasbila v orkestru imajo poseben razpored.

SKUPINE GLASBIL SO:

- **GODALA**
- **PIHALA**
- **TROBILA**
- **TOLKALA**
- **GLASBILA S TIPKAMI**
- **BRENKALA**

(Naštej jih nekaj.)

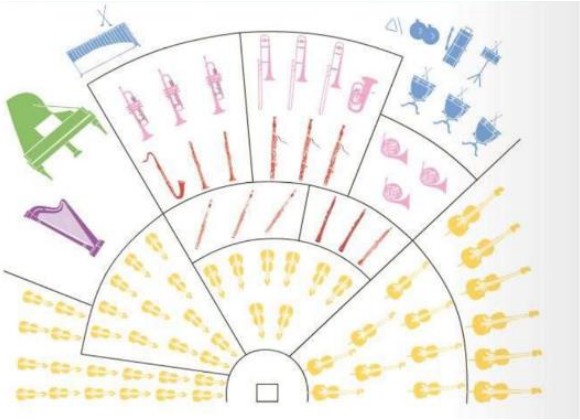

NA KONCERTU velja poseben **koncertni bonton.**